

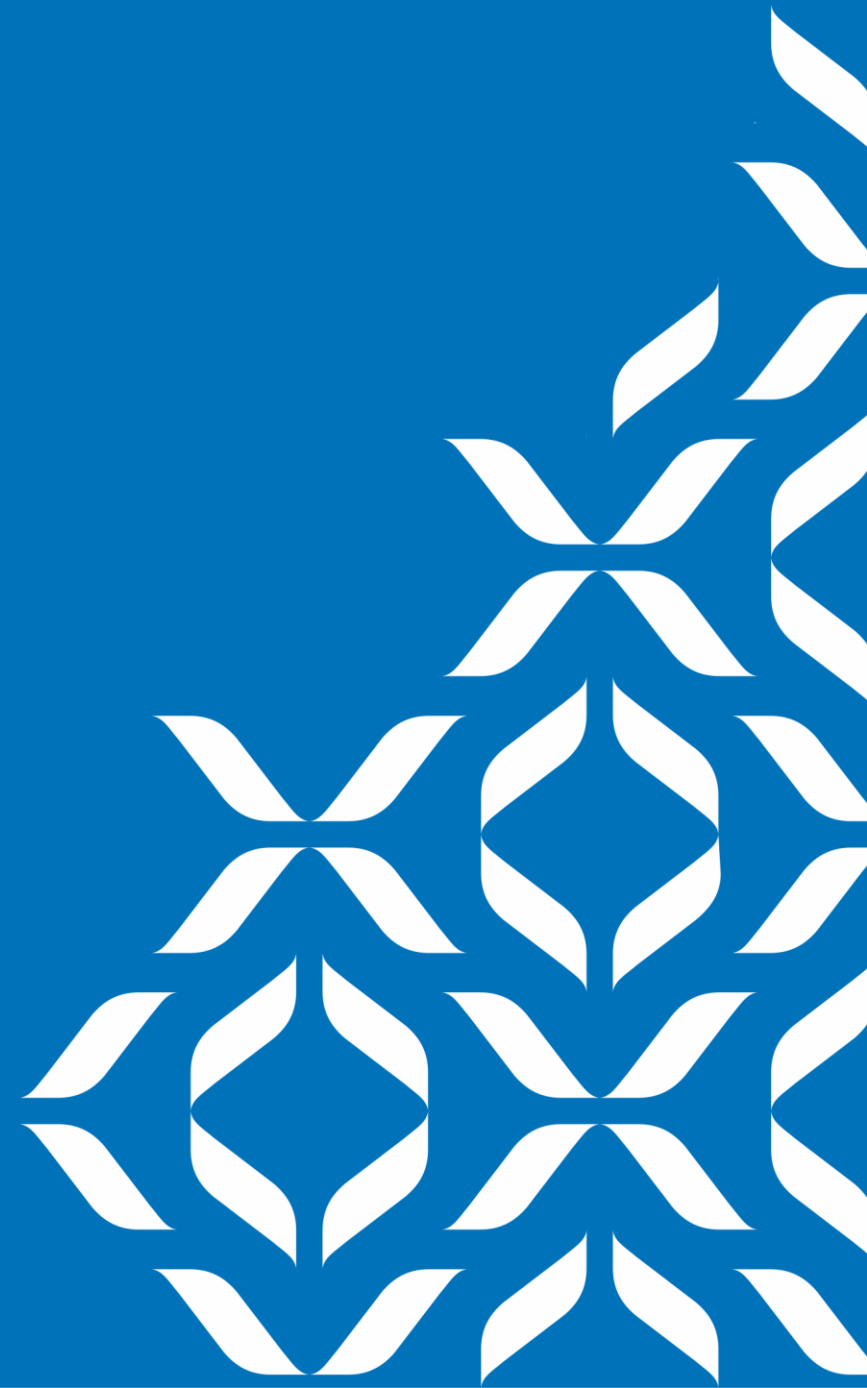
KULTUURIMINISTEERIUM

Kultuurirahitsast ja laiemalt kultuuriharidusest

Annikki Aruväli

Kultuuriministeeriumi kultuurihariduse ja ligipääsetavuse nõunik

23.04.2026

Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035

Noortevaldkonna arengukava 2021–2035

KULTUURI ARENGUKAVA 2021–2030

LASTE JA NOORTE KULTUURIS OSALEMINE

(Alaeesmärk 1, tegevussuund 1.8)

MÕÕDIK

Eesti laste ja noorte
osalemine kultuuris

Algtase

Algtase selgitatakse
välja uuringuga

Sihttase (2030)

Suureneb

Võtame eesmärgiks kultuurihariduse tervikliku arendamise, tagamaks igale lapsele ja noorele juurdepääs mitmekülgsel ja kvaliteetsele kultuurile nii tegija kui ka osasaajana, sõltumata elukohast, erivajadustest, keeleoskusest, majanduslikest võimalustest või muudest tingimustest.

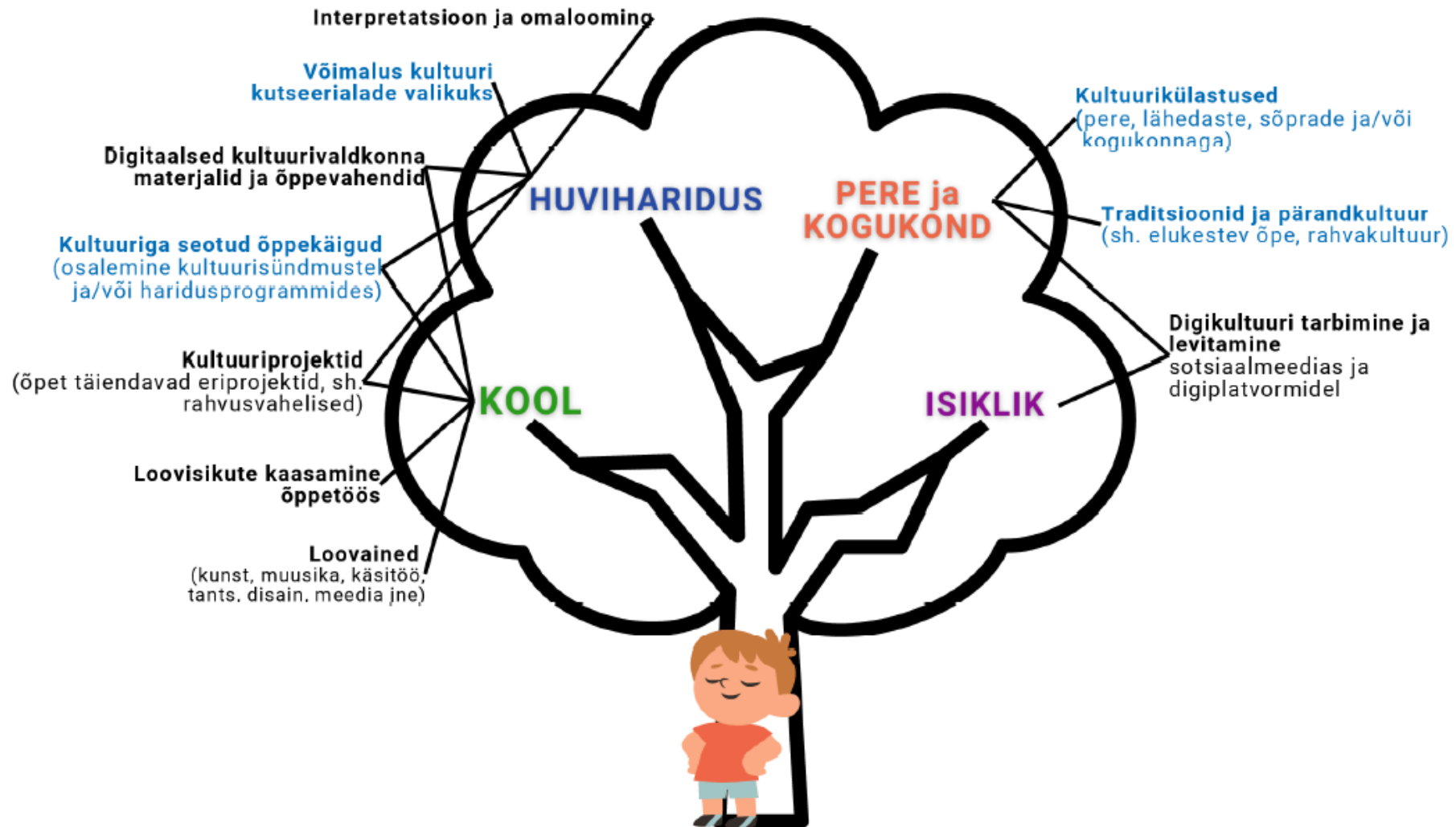
(Kultuur 2030, tegevussuund 1.8)

Alaeesmärgid:

- Laste ja noorte mitmekülgne kultuuris osalemine on läbimõeldud ja süsteemselt toetatud eri kultuurivaldkondade lõikes, lapsed ja noored on aktiivselt kaasatud loomeprotsessidesse
- Kultuuri- ja mäluasutuste haridusprogrammid on tihedalt lõimitud üldharidusse
- Tagatud on professionaalide ja kultuuri hindava publiku järelkasv

MIS ON KULTUURIHARIDUS?

Lapse ja noore kokkupuude kultuuriga

Eestis õpib alus-, põhi- ja keskhariduses kokku üle veerand miljoni lapse ja noore

1. Vaimse tervise probleemide kasv ka Eesti laste ja noorte puhul:

1. Aastal 2024 pöörduti Lasteabisse 18 690 korda (aastaga kasv 10%), sh 3625 last, kellest enamik 14–17-aastased. Teemaks olid suhted (26%), vaimne tervis ja heaolu (24%) ning väärkohtlemine (12%).
2. [Laste vaimse tervise uuring](#) näitab, et 15-17 aastaste seas esineb oluliselt depressiooni, ärevust, enesevigastamist ja söömishäireid. Abivajavate laste arv on 2020. ja 2024. aasta võrdluses oluliselt kasvanud, kusjuures vanuserühmas 15-17 oli kasv nelja aastaga lausa 50%.

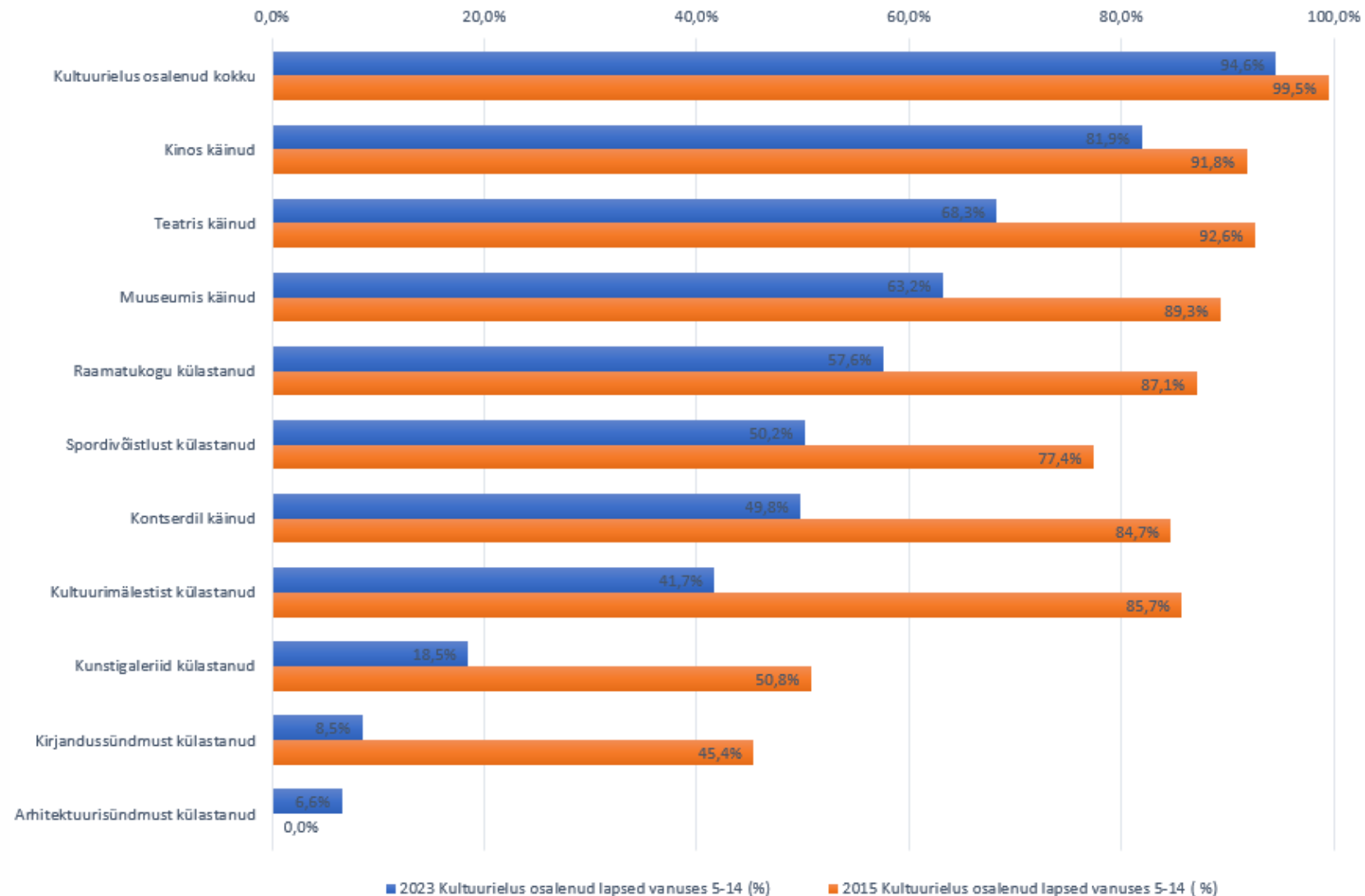
2. Hariduse väljakutsed: [Eesti Inimarengu Aruanne 2026](#) - Eesti õpilastel on OECD riikide seas üks madalmaid sisemise õpimotivatsiooni tasemeid.

1. Hariduse suurimad kitsaskohad on õpilaste **vähene õpirõõm, kehv vaimne tervis ning õpetajate ja koolijuhtide kurnatus.**
2. Eesti kuulub PISA testis riikide hulka, kus on keskmisest kõrgemad matemaatika tulemused ent **keskmisest madalam kuuluvustunne.**
3. Paljud Eesti lastest ja noortest **ei koge koolipäeva jooksul ainsatki eduelamust.**

3. Laste kultuuris osalemise tegelik seis:

1. 5-14 aastaste **kultuuris osalemise määr 95%** (viimase kümne aastaga **langenud -5%**)
2. külastuste variatiivsuse struktuurne langus erinevate kultuurivaldkondade lõikes **keskmiselt -30%**.

Kultuuris osalenud 5-14 aastaste laste osakaal (%) 2015 ja 2023

LAPSEVANEM
ühe lapse kohta peres

Allikas: KULTUURIS OSALEMISE UURING 2023 (Statistikaamet)

Kultuur on oluline, aga miks?

Kultuuri, liikumise ja hariduse koostöö olulisus laste ja noorte heaolu ning tervikliku arengu tagamiseks:
UNESCO kultuurihariduse raamistik 2024
OECD kultuurihariduse mõju-uuringute raportid 2013 ja 2025
Euroopa Komisjoni kultuuri strateegiline raamistik Culture Compass

Kultuur ja sport on üks tugevamaid ennetusmeetmeid noorte riskikäitumise ennetamisel: [Eesti Inimarengu Aruanne 2026](#)

LAPSE JA NOORE JAOKS:

Kultuur kui sotsiaal-emotsionaalsete pädevuste ja oskuste tööriist
loovus, empaatiavõime, koostööoskus, enesejuhtimine, kriitiline mõtlemine, kultuuriline identiteet, eetilised valikud, enda ja ühiskonna mõtestamine, kaitsetahe jne.

Kultuur annab lapsele ja noorele hääle, et käsitleda ka ühiskondlikult tundlikke ja olulisi teemasid nagu demokraatia, polariseerumine, radikaliseerumine, kultuuriline identiteet, riigikaitse jne.

KULTUURIRANITS

Kultuurihariduse rakendusmeede

LÄTI: Latvijas Skolas Soma (2018)

<https://latvijasskolassoma.lv/>

20 eurot

LATVIJAS
SKOLAS SOMA

LEEDU: Latvijas Skolas Soma (2018)

<https://www.kulturospasas.lt/>

11 eurot

EESTI: Kultuuriranits (2022)

<https://www.kul.ee/asutus-uudised-ja-rahastamine/rahastamine/kultuuriranits>

Keskmiselt 11 eurot (suuremates linnades 9.6)

KULTUURIRANITS 2024/25 õa

Eestis oli kokku **136 154** 1. – 9. klassi õpilast

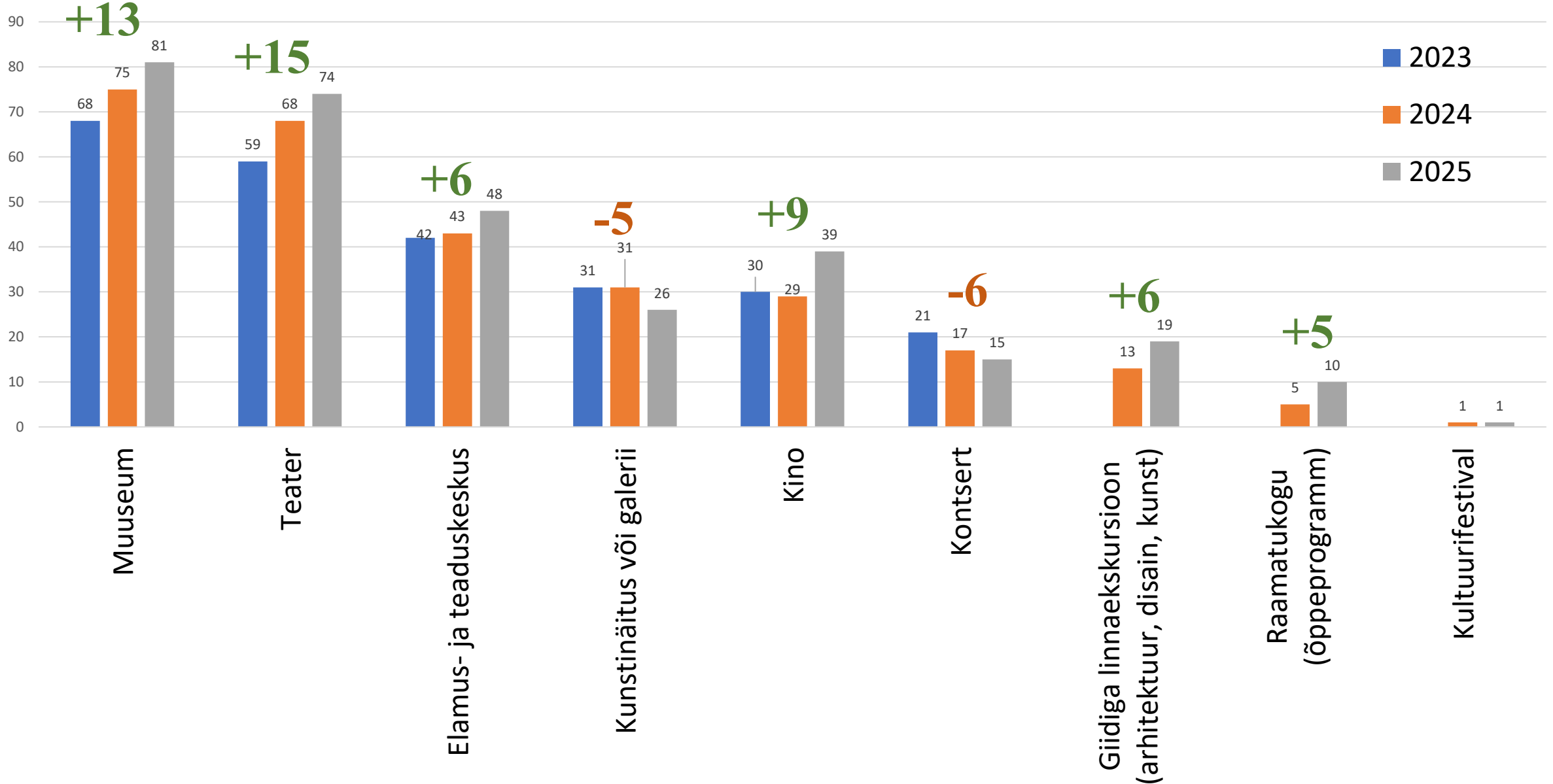
- Harju maakonnas: **48,21%**
- Tartu maakonnas: 13,58%
- Ida-Viru maakonnas: 7,78%
- Mujal Eestis: 30,44%

Küsitlusele vastas 302 kooli (60%) kõikidest maakondadest üle Eesti, millest Tallinnas 60, Tartus 16, muus linnalises asulas 83 ja **maapiirkonnas 143 kooli (47%)**

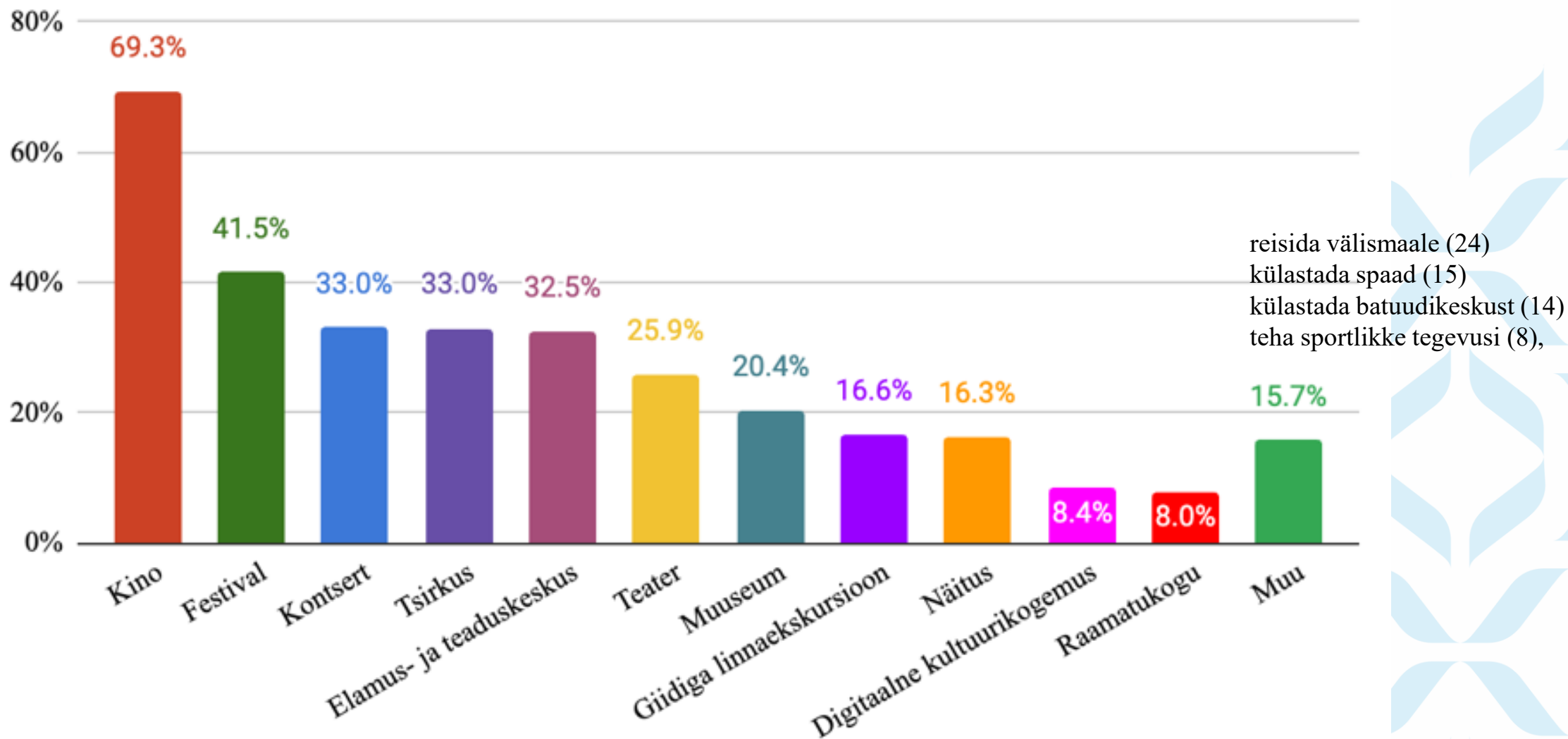
Kultuurirannitsat kasutas 99,7%

Kultuurirahitsa külastuste sihtkohad aastatel 2023-2025

“Kuhu Sa TAHAKSID kooliga minna?”

Allikas: 3. – 9. klasside õpilaste kultuuris osalemise uuring 2024

Õpetajate ja õpilaste vahetu tagasiside

7. Kuidas jäite külastusega rahule?

4.72

Average Rating

5. Kas Sa jäid külastusega rahule?

4.14

Average Rating

Kultuurirahvaste õppekäigud toetavad:

1. keeleoskust, kultuuri- ja väärtuspädevust, kultuurilist identiteeti ning kunstialast pädevust (ligi pooled õppekäigud)
2. sotsiaalseid, ainetevahelist lõimingu ja loodusaineid (ligi veerand)
3. kehalise kasvatus, reaalsuste ja tehnoloogiaõppega seotus on pigem harv

Kitsaskohad ja järgmised sammud

Tagasiside kitsaskohtadest:

1. Info liikumine:

- **Juhtimises** – koolid, kus juht ei ole kursis, kool ei kasuta raha ära, vald on suunanud teisiti jne
- **Koolisisene** – info ei jõua iga õpetajani, „eelistatud õpetajad“, puudub süsteemne jaotamine jne

2. Järelevalve - üksikud KOVid, kus tekib küsimusi sihtotstarbelise kasutuse osas

3. Riigieelarveliste vahendite jäägi edasikandmine järgmisesse kalendriaastasse sihtotstarbeliseks kasutuseks

Järgmised sammud:

1. 2026 erakorraline lisarahastus – tasuta piletid 54 000le õpilasele riigi kultuuriasutuste külastamiseks regionaalse ja erivajadustega õpilaste suunitlusega

2. Eelarve suurendamine:

1. Minimaalne 20 euronit õpilase kohta (õpilase keskmine teatripilet 18 eurot)
2. Optimaalne 30 euronit õpilase kohta (teatripilet + 10 eurot transport)
3. Tegelik eesmärk 54 eurot õpilase kohta (viie erineva valdkonna piletite keskmine – 5 külastust aastas)

3. Aruandluskohustus

KULTUURIMINISTEERIUM

Tänan!

Annikki Aruväli

annikki.aruvali@kul.ee

51996885

